

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Rationes Theologicæ exponuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ginalis, voluntariam nobis ex vi peccati Adami, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcipue ipsius effectum primum, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare & rectificare animam in ordine ad Deum. Ita communiter sentiunt nostri Thomista, & plures ex Recentioribus, favetque D. Anselmus lib. de conceptu Virg. cap. 26. ubi ait: *Peccatum originale aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus per inobedientiam Adæ, nisi nuditatem justitiæ.* Sed præ omnibus, hanc sententiam clarissime docet S. Thomas hic qu. 82. art. 3. ubi expressè dicit quod *privatio originalis justitiæ, per quam voluntas subdebatur Deo, est formale in peccato originali.* Et deinde sic concludit: *Peccatum originale materialiter quidem est concupiscentia, formaliter verò est defectus originalis justitiæ.* Similia habet qu. 3. de malo art. 7. dicens, *In peccato originali est aliquid formale, scilicet carentia originalis justitiæ:* quod etiam repetit qu. 4. art. 2. in corp. & ad 10. & pluribus aliis in locis, quæ brevitatibus causâ prætermittimus.

110. Nec valet responsio Gregorii de Martinez, dicentis D. Thomam locis citatis non sumere *ly formale*, pro constitutivo, sed pro consequenti & completivo, quemadmodum nos ipsum exposuimus supra disp. 3. art. 1. §. 3. dum affirmat privationem & aversionem habere se formaliter in peccato actuali. Non valet, inquam, hæc interpretatio: Tum quia D. Thomas ita assignat pro formali peccati originalis privationem justitiæ originalis, ut nullius alterius formalis, neque in eisdem locis, neque alibi, mentionem faciat: si autem sentiret dari aliud constitutivum formale & primum, ejus procul dubio expressè & formaliter aliquando meminisset. Tum etiam, quia locis citatis adæ quæ explicat totum quod ad constitutionem peccati originalis concurrat, per privationem quam appellat formale, & per illud quod vocat materiale, & ideo ratio formalis constitutiva illius debet in uno ex istis duobus contineri: Sed non continetur in illo quod appellat materiale, ut patet; cum nihil aliud sit præter concupiscentiam, quam omnes Catholici debent à formali peccato originali excludere, ut §. 1. ostendimus: Ergo includitur in eo quod appellat formale, quod est privatio justitiæ originalis.

111. Nec huic evasioni favet id quod de peccato actuali subditur: nam pro hujus constitutivo habemus plura D. Thomæ testimonia, loco citato adducta, quibus expressè affirmat dari in peccato actuali malitiam positivam & contrariam, illudque specificari in ratione peccati, per tendentiam positivam ad objectum dissonum rationi & legi, cum quibus stare nequit quod constituatur per privationem; & ideo quando hanc appellat formale, jure optimo id exponimus de formali consequenti & completivo: sed pro peccato originali nullum est testimonium, in quo affirmet constitui per positivum, aut dari in eo aliquid aliud pro formali, præter privationem originalis justitiæ, imò in omnibus locis in quibus hanc questionem pertractat, tale formale excludit: unde testimonia adducta non nisi de formali & primario ac essentiali constitutivo intelligi possunt.

112. Non valet etiam quod alii dicunt, nimirum D. Thomam locis citatis, ubi pro formali constitutivo peccati originalis, privationem justitiæ ori-

ginalis assignat, non loqui de tali peccato ut peccatum est, & ut habet rationem mali moralis, sed prout habet rationem mali simpliciter. Non inquam valet, nam manifestum est S. Doctorem locis citatis, & præsertim hic tota quæst. 82. agere de peccato originali secundum sibi propria, & ut culpa & malum morale est, ac inordinata dispositio naturæ humanæ, specialique ratione justitiæ originali oppositum, non verò ut est malum simpliciter, & prout cum aliis malis etiam non moralibus convenit.

§. V.

Rationes Theologicae exponuntur.

PRÆTER testimonia jam adducta, plures sunt rationes Theologicae, quibus hæc sententia suaderi potest. Prima est: Culpa originalis non est peccatum actuale, sed habituale, cum permaneat in anima pueri, donec per gratiam baptismalem deleatur: Atqui peccatum habituale non consistit formaliter in positivo, sed in privato, nimirum in privatione gratiæ sanctificantis, ut disputatione sequenti ex S. Thomæ ostendimus: Ergo & peccatum originale.

Secunda ratio: Peccatum originale formaliter & essentialiter consistit in eo quod per se primò tollitur per baptismum; cum hoc sacramentum ad delendam culpam originalem institutum sit: Sed per baptismum per se primò tollitur privatio justitiæ originalis, quantum ad effectum primum, cum per illud per se primò conferatur gratia habitualis, mentem Deo conjungens: Ergo peccatum originale consistit formaliter in privatione justitiæ originalis, ut auferat effectum ipsius primum communem tali justitiæ, & gratiæ sanctificantis, qui est rectificare animam, & ipsam Deo ut ultimo fini conjungere.

Tertia ratio: Illud in unaquaque re se habet ut ratio constitutiva, à quo tanquam à radice & origine cætera ad illam pertinentia dimanant & consequuntur: Sed à privatione justitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, conjunctionem scilicet mentis ad Deum, dimanant alia deordinationes ex peccato Adami ad nos transfusæ per generationem: Ergo talis privatio est ratio constitutiva peccati originalis. Major patet, Minor probatur. Ex peccato Adami derivantur in posteros fomes, seu concupiscentia, & rebellis appetitus interioris contra superiorem, penales corporales, ut morbi, dolores, defatigatio corporis, necessitas moriendi, alique miseriæ quas quotidie experimur, & quæ naturæ vulnera appellari solent, ut declarat S. Thomas infra qu. 81. art. 3. ubi docet quatuor esse vulnera naturæ ex peccato consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam: omnes autem illæ deordinationes & vulnera, ex privatione justitiæ originalis quantum ad primum ejus effectum procedunt, ut ibidem explicat S. Doct. or his verbis: *Per justitiam originalem perfectè ratio continetur inferioris anima vires, & ipsa ratio à Deo perspiciebatur ei subiecta. Hæc autem originalis justitiæ subtrahitur est per peccatum primi parentis: & ideo omnes vires anime remanent quodammodo destitute proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, & ipsa destituta, vulneratio dicitur natura. Id ipsum fuscè & eleganter exponit opusc. 3. cap. 192. ubi sic dicitur: Quia dicitur*

Parte (scilicet iustitiæ originalis) tam ordinata
*integritas tota causabatur ex subiectione humanae voluntatis ad Deum, consequens fuit, ut subdu-
 ctâ humanâ voluntate à subiectione divina, de-
 periret illa perfecta subiectione inferiorum virium ad rationem, & corporis ad animam: unde con-
 sequentum est, ut homo sentiret in inferiori appetitu sensibilis concupiscentiæ, & ira, & cæterarum passionum inordinatos motus, non secundum ordinem rationis, sed magis ei repugnantes, & eam plerumque obnubilantes, & quasi perturbantes: & hæc est repugnantia carnis ad spiritum, de qua Scriptura loquitur &c. Et cap. sequenti: Consequens est etiam ut in corpore sentiretur corruptio- nis defectus, ac per hoc homo incurreret necessitatem moriendi, quasi anima iam non valente corpus in perpetuum continere, vitam ei prebendo; unde homo factus est passibilis & mortalis, non solum quasi potens pati & mori ut antea; sed quasi necessitatem habens ad patiendum & moriendum, quibus verbis S. Doctor aperte declarat, omnes deordinationes & miseras per Adami peccatum ad nos transfusas, ex privatione iustitiæ originalis, quantum ad primum & præcipuum ejus effectum, qui erat mentem Deo ut ultimo fini perfecte subicere, veluti rivulus à fonte, & ramos à radice, procedere.*

Idem dicendum de pœna damni peccato originali debita: nam pueri ratione privationis gratiæ, vel (quod idem est quoad præsens) originali iustitiæ, quantum ad effectum primum, ut ortæ ex Adami peccato, quovis alio secluso, sunt indigni gloriâ seu visione beatificâ, & habent condignitatem ad pœnam damni, quæ in carentia divinæ visionis consistit: sicut in statu integritatis & innocentie iustitia originalis eos fecisset dignos vitâ æternâ per modum hereditatis: unde cum dignitas pœnæ sit proprietas consequens culpam, in privatione iustitiæ originalis, quantum ad primum ejus effectum, peccati originalis essentia debet consistere

Quarta ratio: Privatio voluntaria gratiæ, seu originalis iustitiæ secundum effectum primum, ut est in nobis voluntarius terminus peccati actualis Adami, habet quicquid requiritur ut sit formaliter peccatum habituale: Ergo cum non sit peccatum personale, ut patet in pueris, qui ante omne personale delictum tali privatione maculantur, oportet ut sit ipsum peccatum originale. Consequentia manifesta est, Antecedens probatur primò: quia talis privatio, ut ex Adami peccato orta, nihil est aliud nisi habitualis & voluntaria aversio à Deo sine ultimo & supernaturali; sicut enim gratia sanctificans est ipsa unio & conversio habitualis hominis ad Deum ut finem supernaturalem, ita ejus privatio, quatenus prædicto modo voluntaria, est habitualis aversio & separatio ab illo: Sed peccatum mortale habituale, non est aliud quam hujusmodi aversio & separatio, ut disp. sequenti patebit: Ergo talis privatio, ut ex Adami peccato orta, est formaliter peccatum habituale in parvulis. Secundò quia sicut gratia est supernaturalis vita animæ, ejusque cum Deo amicitia, sanctitas, munditia, & decor; ita privatio voluntaria gratiæ est ejusdem animæ mors, inimicitia cum Deo, iniquitas, immunditia, & macula, quod & nihil amplius peccatum habituale importat, ut ibidem ostendemus.

Ad id quod, peccatum habituale nihil est aliud quam carentia voluntaria iustitiæ seu re-

ctitudinis habitualis animæ debita: Sed privatio iustitiæ originalis est carentia voluntaria iustitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debita: Ergo in parvulis est peccatum habituale. Minor probatur: In primis enim hæc carentia est voluntaria voluntate primi parentis, in qua omnium posterorum voluntates ut in capite continebantur, est etiam carentia iustitiæ seu rectitudinis nobis debita, cum Adamus ex lege & pacto cum Deo inito, iustitiæ originalem non sibi soli, sed etiam ut posteris transfundendam accepit: Ergo talis privatio est carentia voluntaria iustitiæ seu rectitudinis habitualis animæ debita; subindeque habet omnia requisita ad rationem peccati habitualis.

Ultima ratio: Peccatum originale non consistit in peccato actuali Adami præterito, ut extrinsecè parvulos peccatores denominante, sed est aliquid ex Adami peccato ad nos tractum, receptum in anima vel potentiis, & ab eis distinctum. Ad hoc non potest esse aliquid positivum, neque ex privationibus potest esse alia quam privatio gratiæ, seu iustitiæ originalis quoad effectum primum: Ergo in tali privatione peccatum originale consistit. Major supra §. 2. contra Pighium, Catharinum, & Salmeronem demonstrata est. Minor etiam quoad primam partem patet ex supra dictis: ostendimus enim peccatum originale non posse formaliter consistere in concupiscentia, neque in qualitate morbida & fibilo serpentis causata, neque in reatu pœnæ, nec denique in habitu animam ad bonum commutabile inclinante, seu in conversione habituali ad creaturam; vix autem aliud positivum, in quo consistat, assignari vel imaginari potest. Probatur verò quantum ad secundam: Tum quia sola privatio iustitiæ originalis est omnino prima, radice & origo cæterarum; quæ ad peccatum originale spectant, ac proinde ipsa duntaxat potest illud constituere. Tum etiam quia eo proportionali modo debemus in peccato originali coordinate privationes ad illud pertinentes, quo coordinantur in originali iustitiâ perfectiones quæ per tale peccatum auferuntur: Sed inter has sola illa perfectio quæ residet in anima, & illam rectificat in ordine ad Deum, est prima & constitutiva essentia ipsius originalis iustitiæ, cæteræ autem habent se vel materialiter, vel ut proprietates consequentes: Ergo pariter in peccato originali privatio illius primæ perfectionis erit essentialis & constitutiva: reliquæ verò inde subsecutæ, vel materialiter, vel per modum proprietatis ad illud pertinebunt.

Ad id quod, cum peccatum originale sit peccatum naturæ, in illa privatione consistere debet, quæ prius & immediatè ipsam naturam afficit: hæc autem est privatio iustitiæ originalis secundum effectum primum; sicut enim iste effectus erat immediatè in essentia animæ, quæ est propria hominis natura, ita ejus privatio immediatè & primariò eandem naturam afficit: ipsa ergo erit propria & formalis ratio talis peccati constitutiva; reliquæ verò, quæ sunt in voluntate & aliis potentiis, pertinebunt ad illud secundariò & ex consequenti, sicut ipsæ potentiæ pertinent ad naturam.

Dices cum Curiele, ex peccato Adami derivari in posteros privationem habituales conformitatis ad legem quam transgressus est, hancque privationem videri aptiorem omnibus aliis ad peccatum originale constituendum; quia cum

de ratione peccati sit contrarietas & oppositio ad legem, omne peccatum debet constitui per aversionem ab illa; illa quidem ut si peccatum sit actuale, constituatur per aversionem actualem, quæ est privatio conformitatis in ipso actu; si verò sit habituale, sicut est originale, constituatur per habituales aversionem, quæ est privatio conformitatis habitualis debitæ haberi à supposito.

121 Sed contra primò: Ex peccato Adami solùm derivatur in posteros privatio formæ debitæ ex vi pacti in paradiso initi: Sed ex vi talis pacti nulla alia forma erat debita, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas: Ergo nullius alterius formæ seu habitus privatio ex peccato Adami derivatur in posteros. Major patet, Minor probatur: Tum quia Deus nihil promittit Adamo pro suis posteris, præter justitiam originalem, & perfectiones in ea inclusas. Tum etiam quia sola illa forma seu perfectio erat debita parvulis, quam Adamus transfudisset cum natura, si non peccasset: Sed si non peccasset, nihil traduxisset in posteros, præter originalem justitiam, neque isti ab illo aliquid aliud hæreditassent: Ergo nihil aliud erat eis debitum.

122 Contra secundò: Sicut in nobis habitualis conformitas ad legem, non est aliqua forma, vel habitus distinctus à gratia & virtutibus, quæ manent in eo qui legem adimplet, & per quas est habitualiter dispositus, atque in preparatione animi ad eam servandam, quoties aliqua ejus præcepta occurrerint; ita nec in Adamo, si legem observasset, habitualis conformitas ad ipsam, fuisset alia forma vel habitus, quam ipsa justitia originalis, & perfectiones ac virtutes in ea inclusæ, per quas ad legis observationem fuisset habitualiter dispositus: Ergo privatio habitualis conformitatis ad legem, nec in Adamo, nec in ejus posteris, aliud esse potest quam privatio originalis justitiæ.

§. VI.

Præcipua objectiones solvuntur.

123 **O**BJICIUNT in primis Adversarii quædam testimonia D. Thomæ, in quibus peccatum originale in aliquo positivo videtur constitui: nam hic qu. 82. art. 1. in corp. dicit quod peccatum originale est habitus, sicut aegritudo, & in solut. ad 1. inquit quod non est privatio pura, sed habitus corruptus; habitus autem ex ipso nomine aliquid positivum importat. Denique in eodem articulo, tum in corpore, tum ad argumentum: f. appellat peccatum originale languorem naturæ, qui etiam aliquid positivum sonare videtur.

124 Respondeo D. Thomam appellasse peccatum originale habitum similitudinariè & metaphoricè, quia habitui assimilatur, non solùm in eo quod habitualiter permanet, sed etiam quia cum de ratione habitus sit disponere bene vel male in ordine ad naturam, ut ex ejus definitione constat, quicquid prædicto modo disponit, largè & improprie dicitur habitus: unde cum per privationem justitiæ originalis partes humanæ naturæ male se habeant, sintque in ordine ad ipsam naturam prave dispositæ, talis privatio à D. Thoma habitus appellatur. Cum verò subdit, peccatum originale esse aegritudinem & languorem naturæ, loquitur in sensu causali, non

A formali, & intendit solùm quòd sicut sublatà sanitate sequitur aegritudo corporalis, ita sublatà justitia originali, & subjectione animæ ad Deum, quæ erat perfecta ejus sanitas, sequitur languor & inordinatio potentiarum animæ, & concupiscentia seu fomes peccati, quæ ad materiale peccati originalis pertinent, ut supra ex Divo Thoma vidimus.

Objiciunt secundo. Si peccatum originale in privatione justitiæ originalis consisteret, non tolleretur per baptismum: Sed hoc dici nequit, cum hoc Sacramentum ad tollendum originale peccatum institutum sit: Ergo nec illud. Sequela Majoris probatur: Originalis justitia non restituitur per baptismum, quia post illum adhuc in nobis remanet concupiscentia, & vires inferiores rationi resistunt: Ergo si peccatum originale in talis justitiæ privatione consistat, sequitur illud non tolli per baptismum.

125 Respondet cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 2. ad 2. quod iustitia originalis restituitur in baptismo, quantum ad hoc quod superior pars animæ coniungitur Deo, per cuius privationem creatur reatus culpa, sed non quantum ad hoc quod rationi subiacentur inferiores vires: ex hismodi enim defectu est concupiscentia, quæ manet post baptismum. Ex quo patet quàm à mentem ipsius supra dixerimus, formale constitutum peccati originalis esse privationem originalis justitiæ, non ut tollit omnes ejus effectus, sed ut auferat præcisè ipsius effectum primarium, communem tali justitiæ & gratiæ sanctificanti, qui est sanctificare animam, eamque Deo ut ultimo fini conjungere: nam talis effectus nobis per baptismum restituitur, cum in ipso gratia habitualis nobis infundatur, per quam anima sanctificatur, & Deo ut fini ultimo habitualiter conjungitur.

127 Objicitur tertio: Peccatum originale non solùm dicit aversionem à Deo ut ultimo fine, sed etiam conversionem ad bonum commutabile, tanquam ad finem ultimum: Atqui talis conversio est aliquid positivum: Ergo peccatum originale non consistit adæquatè in privatione gratiæ seu originalis justitiæ, sed ejus essentia seu ratio formalis ex positivo & privativo conflatur. Minor videtur certa, Major verò suadetur. Parvulus in peccato originali existens habet aliquem ultimum finem: Sed non habet Deum pro fine ultimo, cum sit aversus ab illo: Ergo est conversus habitualiter ad creaturam tanquam ad ultimum finem.

Confirmatur: Non patet dari recessus à termino à quo, sine accessu ad terminum ad quem: Ergo neque aversio à Deo, sine conversione ad creaturam.

128 Respondeo primò, peccatum originale, adæquatè sumptum, tam aversionem à Deo ut ultimo fine, quam conversionem ad bonum commutabile tanquam ad finem ultimum importare; cum hoc tamen discrimine, quòd aversio ad rationem ejus formalem spectat, conversio verò est extra totum formale originalis culpæ, & ad summum de materiali ad illam pertinet, sicut de concupiscentia supra dicebamus. Et in hoc sensu explicari potest S. Thomas, dum ait qu. 5. de malo artic. 2. quod in peccato originali non est conversio, sed sola aversio: non enim excludere intendit conversionem ad bonum commutabile à peccato originali adæquatè sumpto, sed solùm ab ejus quidditate & ratione formali.

Secun-